

DICKENS CHARLES

ELÄMÄN
TAISTELU

Charles Dickens
Elämän taistelu

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=24548268

Elämän taistelu:

Содержание

I	4
Конец ознакомительного фрагмента.	36

Charles Dickens

Elämän taistelu

I

Taisteltiinpa kerran kuuluisassa Englannissa, yhdentekevää milloin ja missä, surmaava taistelu. Oli pitkä kesäinen päivä ja aaltoileva ruoho vihantana. Moni itsestään kasvanut kukka, jonka Luoja oli aikonut hyväntuoksuiseksi kasteen vastaanottajaksi, tunsin sinä päivänä lasitetun kupunsa reunoihin asti verestä täyttyneeksi ja nyökistyi maahan päin kauhistuksissaan. Moni hyönteinen, joka oli saanut hennon värinsä viattomista kasveista ja niiden lehdistä, sai nyt toisenlaista väriä kuolevista miehistä ja jätti peljästyneenä lennellessään jälkeensä luonnottomia merkkejä. Välkkyvä perho tahraisi siipensä reunat vereen. Joki virtasi punertavana, ja tannertunut maa muuttui ropakoksi, sillä ihmisten ja hevoisten jälkihin kokoutui verta, joka punersi ja loisti kaikkialla auringon paisteessa.

Parasta, ett'emme saisi tietää, mitä kuu näki tällä taistelukentällä, kun se nousi ilmanäären mustahkosta reunasta, joka yhtätasaisena siellä täällä pistäytyi puun tahi töyräkkeen taakse, ja kun se sitten kohosi taivaslaelle ja silmäili alaalta kenttää, jossa makasi kuolleita kasvot ylöspäin. Aikoinaan

olivat nämät äitinsä rinnoilla tähystelleet äitinsä silmäyksiä tai uinailleet onnellisina. Parasta ett'emme saisi tietää salaisuuksia, joita jälestäpäin kuiskaili myrkyttynyt tuuli puhaltaessaan tämän päivän hävitysten, tämän yön kärsimysten ja kauhujen näyttämön yli. Monta kertaa valaisi yksinäinen kuu tätä taistelupaikkaa, monta kertaa vahtasivat tähdet sitä surullisina sekä tuuli puhalsi monta kertaa sen yli, mistä ilmansuunnasta milloinkin, ennenkuin tämän taistelun jäljet ennättivät haihtua pois.

Tosin hävisivät ja haihtuivat ne vähitellen, mutta pysyivät sentään yhä jäljellä pienissä yksityissuhteissa, sillä luonto, joka on paljon ylhäisempi ihmisen intohimoja, tuli kohta jälleen levolliseksi ja hymyili rikokselliselle taistelukentälle samoin kuin ennenkin sen viattomana ollessa. Leivot visertelivät yläällä sen kohdalla. Kiitävien pilvien varjot ajelivat toisiansa nopeasti ruohokon, viljavainioiden, naurismaiden, metsän, likeisen kaupungin huoneiden ja kirkontornien kattojen yli selkeään ilmanääreen päin, jossa taivas ja maa kohtaavat toisensa ja jonne iltarusko katoaa. Toukoja pantiin, ne kasvoivat ja korjattiin. Joki, joka kerran oli virrannut punertavana, käytti nyt myllyä. Miehet työskentelivät auran ja viikatteen kanssa rauhallisissa toimissa; lampaat ja karja syönnöstivät; lapset juoksentelivat huutaa hoilaten peltojen välillä lintuja karkottelemassa; savu pöyrysi ilmaan mökkien uuninpiipuista; kirkonkellot ilmoittivat sapatin levon; vanhat tulivat aikansa eläneiksi ja kuolivat; kedon rauhalliset eläimet samoin kuin kukatkin pensaissa ja maassa kehittyivät täysikasvuisiksi ja

kuolivat määrättyyn aikaansa; ja kaikki tämä tapahtui sillä jylhällä, verisellä kentällä, jossa tuhansia oli kaatunut isossa taistelussa.

Mutta kasvavassa viljassa oli alussa mustanvihreitä pilkkuja, joita kaikki kammoksuen silmäilivät. Joka vuosi tuli sellaisia pilkkuja viljaan, ja tiedettiin, että näiden viljavien paikkojen alla oli joukottain ihmisiä ja hevosia haudattuna, ja se teki maan viljavaksi. Kynnettäessä tuli siellä aina näkyviin isoja matoja, jotka kauhistuttivat peltomiestä. Ja niitä lyhteitä, jotka sieltä koottiin, sanottiin kauan perästä päin sotalyhteiksi ja pantiin ne erikseen. Ei koskaan tapahtunut, että sotalyhdettä olisi nähty viimeiseksi kuormassa elojuhlalla. Kauan jälkeenpäin tuli kynnettäessä aina näkyviin sodanjätteitä. Missä taistelu oli tulisimpana riehunut, niillä kohdilla tavattiin silvotuita puita, hajonneiden ja hävitettyjen vallien ja ulkovarustusten jäännöksiä sekä niin tannertuneita paikkoja, ettei mikään taimi eikä vesa voinut niissä saada juurta. Pitkään aikaan ei kukaan tienoon tyttönen tahtonut hiustensa tai rintansa kaunisteeksi ottaa koreintakaan kukkaa tältä kuolon kentältä. Ja vaikka taistelupäivästä oli kulunut jo monta monituista vuotta, luultiin yhä siellä kasvavien marjojen tekevän poimijan käden paljon punaisemmaksi kuin tavallisien marjojen.

Vaikka vuoden-ajat kiiruhtivat edelleen yhtä nopeasti kuin kesäiset pilvenhattarat, kuluttivat ne kuitenkin vähitellen pois vanhan sodan jätteitä ja haihduttivat ympäristön asujanten mielestä sen muistoja, jotka tarinoissa vielä aina pysyivät eleillä.

Mutta vihdoin ruvettiin näitä tarinoita pitämään ainoastaan vanhojen ämmien jaarituksina, jotka vuosien kuluessa tulivat yhä epäselvemmiksi, kun niitä talvivalkean ääressä juteltiin. Missä itsestänsä kasvaneet kukat ja marjat olivat aikoja saaneet olla rauhassa varsissansa, sinne tehtiin nyt puutarhoja ja rakennettiin huoneita, joiden ympärillä lapset leikittelivät sotamiehisillä. Silvotut puut oli aikoja sitten poltettu kuluvalkeassa. Vihreät pilkut olivat kadonneet viljasta, samoin kuin niiden muistokin, joista ne johtuivat. Tosin tuli kynnettäessä vieläkin joskus näkyviin ruosteisia metallipaloja, mutta vaikeaa oli sanoa, mihin niitä oli aikanaan käytetty. Ja ne, jotka sattuivat sellaisia löytämään, oudostelivat niitä aina ja arvelivat niistä yhtä ja toista. Vanha kiemurainen rintahaarniska ja kypäri olivat niin kauan riippuneet kirkon kalkitussa holvissa, että vanhuudenheikko, puolisokea ukko sanoi niiden jo hänen lapsena ollessaan riippuneen siinä. Jos ne miehet, jotka tällä kentällä saivat surmansa, olisivat yht'äkkiä nousseet ylös, kukin samasta paikasta, jossa aikainen kuolema hänet saavutti, niin olisi sadottain kalpeita, silvotuita sotilaita pilkistellyt sisään asuinhuoneiden ikkunoista ja ovista; niitä olisi noussut rauhallisten asuntojen uuninliedestä, niistä olisivat ladot ja vilja-aitat täyttyneet, niitä olisi noussut kätkeyttä tuutivan lapsenhoitajan edestä, joessa mennyt niitä joukottain alas myötävirtaa, myllynrattaassa pyörähdellyt niitä, puutarha tullut niitä täyteen, niityt tallautuneet ja olkiaumat pinnistyneet kuolevista miehistä. Niin muuttunut oli nyt se taistelupaikka,

jossa tuhansittain sotilaita kaatui isossa tappelussa.

Mutta ei se missään liene ollut muuttuneempi noin sata vuotta takaperin kuin vähäisessä puutarhassa, jonka vieressä oli vanha kivirakennus ja sen edessä punaiseksi maalattu pylväskäytävä. Kirkkaana syysaamuna kuului tästä puutarhasta soitto ja nauru, ja kaksi tyttöä tanssi siellä iloisesti nurmella. Puoli tusinaa talonpojan naisia, jotka seisoivat tikapuiden päällä ja ottivat omenia puista, taukosivat työstänsä silmäilemään tyttöjä ja heidän iloansa. Heidän tanssinsa olikin viehättävää, vilkasta ja luonnonelollista. Päivä oli kaunis ja itse paikka erinäinen; ja tytöt tanssivat keveästi ja iloisesti sydämmen halulla ja riemulla.

Jos ei mitään sellaista kuin miellytyshalua olisi maailmassa, niin minä luulen ja sama lienee teidänkin ajatuksenne, että me olisimme itse paljon onnellisemmat sekä paljon paremmin huvittaisimme myös muita, kuin nyt teemme. Viehättävää oli nähdä, kun nämät tytöt tanssivat. Heidän tanssiansa näkemässä ei ollut ketään muita kuin nuo naiset, jotka tikapuilla seisoen ottivat omenia puista. Heistä oli ilahuttavaa, että voivat miellyttää omenanottajia, mutta omaksi huviksensa he sentään tanssivat (siltä se ainakin näytti); ja yhtä vähän kuin he voivat olla tanssimatta, yhtä vähän olisitte tekään voineet olla heitä ihailematta. Ja millaista oli heidän tanssinsa?

Ei se ollut sellaista kuin operatanssijattarien. Ei suinkaan. Eikä myöskään niinkuin rouva X: n täysikuntoisten oppilaitten tanssi. Ei vähääkään. Ei se ollut katrillia eikä minuettia eikä edes kohtajaistanssiakaan. Ei se ollut vanhan- eikä

uudenaikaista, ei Ranskan eikä Englannin tanssia, vaan jonkunlaista Espanjan tanssia se mahtoi pikemmin olla, sillä sehän on sellaista kevyttä ja iloisaa, ja siinähan sitä tulee viehättävään, tilapäiseen mielenkiihkoon pienien kastanisien nakseesta. Kun he tanssivat hedelmäpuiden alla hiekoitettuja polkuja ylös ja alas, kevyesti pyörähytellen toisiansa, näytti heidän vilpeäin liikkeidensä vaikutus leviävän ympäriinsä tältä auringonvalaisemalta näyttämöltä, ikäänkuin vesiympyrä laajenee tyvenessä vedessä. Heidän liehuvat hiuksensa, heidän leyhkävät leninkinsä, kimpoilias ruoho heidän jalkainsa alla, puiden oksat, jotka suhisivat aamutuulella, vipisevät lehdet ja niiden täplänmuotoiset varjot vihreällä maanpinnalla, sulolemuinen tuuli, joka puhalsi maiseman yli ja ikäänkuin huviksensa pyöritti kunnaalla olevan tuulimyllyn siipiä – kaikki, mitä oli näköpiirissä korkean selänteen harjalle asti, jossa mies kynti härällä ja näytti pilviä vasten olevan ikäänkuin maailman äärimmäisessä reunassa, kaikki näytti tanssivan näiden tyttöjen tavalla.

Vihdoin heittäytyi nuorempi tanssivista sisarista, hengästyneenä ja nauraen, penkille levähtämään. Toinen nojautui puuta vasten hänen viereensä. Soitto, joka oli harpun ja viulun sävelistä, päättyi venähdyksellä, ikäänkuin kerskaton mahdistansa, vaikka se oikeastaan koetti päättyä samassa kuin tanssikin, ett'ei mitenkään jatkuisi puolta minuttiakaan pitemmälle. Omenanottajat tikapuilta ilmoittivat mieltymyksensä ja alkoivat hiljaa supisten jatkaa keskeytynyttä

työtänsä.

Ja alkoivatkin tavallista ahkerammin, sillä vanhanpuoleinen herrasmies, joka ei ollut kukaan muu, kuin tohtori Jeddler itse – tämä oli näet tohtori Jeddlerin talo ja puutarha sekä työt hänen tyttäriänsä – tuli kiireesti ulos katsomaan, mitä oli hankkeessa ja kuka herja piti sellaista soitonmelua hänen puutarhassansa ennen murkinaa. Tohtori Jeddler oli suuri filosofi, eikä mikään soitonrakastaja oikeastaan.

"Soittoa ja tanssia tänään!" sanoi hän, mutta pysähtyi sitten ja puhui itseksensä: "Luulin, että tätä päivää pidettäisiin kunniassa. Mutta maailma on täynnä ristiriitaisuutta" ja lisäsi sitten korkeammalla äänellä: "Minkätähden ollaan tänään tavallista mielettömämpiä?"

"Älkää panko siitä huoliaksenne, isä, vaikka niin ollaankin", vastasi nuorempi tytär Marion, heittäytyen hänen rintaansa vasten ja katsoen hänen silmiinsä, "sillä tänään on erään syntymäpäivä."

"Erään syntymäpäivä, tyttäreni", vastasi tohtori. "Etkö tiedä, että aina on erään syntymäpäivä? Etkö ole kuullut, että joka minutti astuu uusia taistelijoita tälle – ha! ha! ha! – on mahdotonta puhua vakaisesti siitä – tälle eriskummaiselle ja naurettavalle taistelukentälle, jota kutsutaan elämäksi?"

"En isäseni."

"Et, niin mitäs sinä, joka olet melkein nainen", sanoi tohtori. "Mutta kuinka onkaan", jatkoi hän, katsoen tyttärensä kauniisiin kasvoihin, jotka vielä olivat likellä hänen kasvojansa, "niin

luulen, että tänään onkin sinun syntymäpäiväsi."

"Eipäs! Luuletteko, isä, niin todellakin?" vastasi hänen lempityttärensä, supistaen punaiset huulensa isänsä suudeltavaksi.

"Kas niin, tässä on rakkauteni", sanoi tohtori, painaen huulensa tyttärensä huulihin, "ja palatkoon tämänmerkityksinen päivä vast'edeskin aina onnellisena. Tällaisessa jälkinäytelmässä kuin tässä", sanoi hän sitten itseksensä, "onkin sopiva toivottaa syntymäpäivää onnellisena palaamaan. Ha! ha! ha!"

Tohtori Jeddler oli, kuten jo sanottiin, suuri filosofi. Hänen filosofiansa ytimenä ja salaisuutena oli se, että maailmaa oli pidettävä suunnattoman suurena leikkikenttänä, eräänlaisena mahdollomuutena, jota ei järjellinen ihminen voinut tutkia. Hänen uskonjärjestelmänsä oli alusta pitäen samasta taistelukentästä syntynyttä, jossa hän eli, niinkuin kohta tulemme näkemään.

"Hyvä! Mutta keitä oli teillä soittajina? Kananvarkaita tietysti. Mistä ne viulunvinguttajat tänne joutuivat?"

"Alfred ne lähetti tänne", vastasi hänen tyttärensä Grace, joka juuri kiinnitti kukkia sisarensa hiuksiin. Ihaillessaan Marionin nuorellista ihanuutta, oli hän puolta tuntia ennemmin itse pannut ne Marionin päähän, mutta ne tanssiessa olivat päässeet välilleen.

"Vain lähetti Alfred soittajat!" virkkoi tohtori.

"Niin, hän kohtasi heidät tiellä, mennessänsä tänä aamuna varhain kaupunkiin. He kulkevat jalkasin ja olivat kaupungissa olleet yötä. Ja koska tänään on Marionin syntymäpäivä ja Alfred

luuli siten tekevänsä Marionille hyvää mieltä, niin lähetti hän heidät tänne, kirjoittaen minulle lyijykynällä lapun, että he tulisivat pitämään Marionille serenaadia, jos minä myöntäisin sen."

"Vai niin", virkkoi tohtori välinpitämättömänä, "hän tiedustaa siis aina sinun mieltäsi!"

"Minä en ollutkaan sitä vastaan", jatkoi Grace iloisesti, oltuaan hetkisen äänetönnä, jolloin hän, pää taaksepäin kallistuneena, silmäili sisarensa kukilla koristeltuja hiuksia. "Marion, ollen iloisella mielellä, alkoi tanssia, ja minä rupesin tanssimaan hänen kanssansa. Me tanssimme Alfredin toimittaman soiton mukaan, kunnes tulimme hengästyksiin. Ja meistä oli se soitto niin kaunista, kun se oli Alfredin toimittama. Eikö niin, Marion?"

"Oi, en minä tiedä!" vastasi Marion. "Aina sinä vedät minulle Alfredia!"

"Onko se vetämistä, kun mainitsen rakastajasi nimeä!" sanoi sisar.

"Mutta minäpä en haluakaan kuulla häntä mainittavan", vastasi itsepäinen kaunotar, reväisten lehtiä muutamista kukista, joita hänellä oli kädessä, ja pudottaen ne maahan. "En jaksaisi enää kuulla puhuttavan hänestä enkä siitä, että hän on muka minun rakastajani."

"Ole nyt! Älä puhu siten hänestä, jolla on sinua kohtaan uskollinen sydän, ja joka on kokonaan sinun omasi", virkkoi sisar, "älä leikilläkään puhu niin. Ei ole maailmassa sinulla

Alfredia uskollisempata."

"Ei, ei", virkkoi Marion, nostaen silmäkulmiansa ja välinpitämättömän näköisenä miettien, "ehk'ei olekaan. Mutta mitä erinomaista ansiota on hänelle sitten siitä. Minä en ensinkään tahdo häntä olemaan niin uskollinen... en ole koskaan pyytänyt sitä. Jos hän ehkä tahtoo minua... Mutta hyvä Grace, mitä tarvitsee meidän ensinkään puhua hänestä nyt juuri?"

Viehättävää oli nähdä näiden kauniiden sisarusten, käsikädessä kävelevän puistossa ja pitävän tällaista puhetta, jossa vakaisuus vastusti kevytmielisyyttä, mutta rakkaus sentään vastasi rakkauden sanoihin. Ja aivan omituista oli nähdä kyöneleiden valtaavan nuoremman sisaren silmät ja syvän, palavan tunteen lannistavan hänen puheissansa esiytyvää itsepäisyyttä, ikäänkuin pitäen sen kanssa tuskallista taistelua.

Heidän ikänsä välillä ei voinut olla eroa kuin korkeintaan neljä vuotta. Mutta niinkuin usein on laita tällaisissa tapauksissa, kun äidin hoito puuttuu kummaltakin (tohtorin vaimo oli nimittäin kuollut), piti Grace niin hellää huolta sisarestansa, että häntä olisi luullut vanhemmaksi kuin olikaan, Vaikka heidän luonnontaipumuksensa erosivat enemmän toisistansa kuin heidän ikänsä näytti tahtovan myöntää, ei Grace sentään voinut muuten kuin myötätuntoisuudella ja rakasmielisyydellä ottaa osaa sisarensa lapsellisiin mielikuvituksiin. Oi ylhäinen äidin tehtävä, kun tällainenkin varjomainen ja himmeä kuvastus siitä jo puhdistaa niin sydämmen ja korottaa hienostuneen ihmisluonteen lähemmäksi enkeleitä!

Kun tohtori silmäili heitä ja kuuli mitä he juttelivat, niin alkoi hän ensin, mieli keveänä, ainoastaan miettiä, millaista hulluutta on kaikki rakkaus, kaikki mielitahtoisuus ja sellainen hyödytön pakko, joka tulee nuorille, kun he aikavälin uskovat saippuakellon kaltaisessa asiassa olevan todentekoa, vaikka kuitenkin siinä aina pettyvät.

Mutta Gracen taloudellinen kyky, itsekieltoisuus, lempeä luonne ja kainous, jossa kuitenkin piili paljon mielen lujuuutta ja rohkeutta, ja joiden ominaisuuksien kautta hän vähänvaateliaana talousihmisenä erosi häntä kauniimmasta sisarestansa, esiytyivät selvinä tohtorin silmien eteen. Tohtorin mieltä pahoitti Gracen tähden, pahoitti molempien tyttäriensä tähden se, että elämä oli semmoista naurettavaa ilveilyä, kuin se oli.

Ei tohtorille tullut koskaan mieleen tutkia, koettivatko hänen molemmat tyttärensä tai jompikumpi heistä käsittää elämää jollakin tavalla todentekona. Mutta oliko hän filosofi.

Luonnoltansa hyvä ja ylevämielinen mies oli hän sattunut kompastumaan tavalliseen filosofien kiveen, joka ei olekaan niin tietämättömissä kuin alkemistien tutkimusten esine. Se kivi pettää usein hyvät ja ylevämieliset miehet sekä on sellaista turmiollista laatua, että se muuntaa kullan kuonaksi ja tekee kaiken, millä on arvoa, mitättömäksi.

"Britain!" äännähti tohtori, "kuules Britain!"

Pieni hyvin juron ja tyytymättömän näköinen mies tuli ulos huoneesta ja vastasi tohtorille säädettömään tapaan:

"Mitä sitten?"

"Missä on aamiaispöytä?" kysäisi tohtori.

"Sisällä", vastasi Britain.

"Etkö aio kattaa sitä täällä ulkona, kuten sanoin sinulle jo eilen illalla?" virkkoi tohtori. "Tiedäthän, että tulee vieraita, että tässä on nyt aamulla, ennen postivaunun tuloa, paljon puuhaa, ja että tämä tilaisuus on aivan erinomainen."

"Minä en voi tehdä mitään, ennenkuin naiset tuovat omenia puista", vastasi Britain, korottaen ääntänsä joka sanalla, joten se tuli liiankin korkeaksi.

"No, eiköhän ne nyt jo tuo", sanoi tohtori katsahtaen kelloonsa ja sitten taputtaen käsiänsä. "Clemency, tule joutuin alas!"

"Kyllä!" vastasi nainen tikapuiden päältä ja kiiruhti alas. "Se työ on tehty. Joutukaa tytöt! Kaikki laitetaan valmiiksi puolesta minutissa."

Samassa alkoi hän kovasti puuhata, ja koska hän oli muodoltaan sangen naurettavan näköinen, niin maksanee häntä vähän tarkemmin esittää.

Hän oli noin kolmenkymmenen vuoden vanha. Hänen kasvonsa olivat lihavat ja hauskat, vaikka se, että ne olivat omituisesti kireellään, teki ne naurettavan näköiseksi. Mutta kuitenkin oli se erinomainen kömpelyys, joka esiytyi koko hänen ryhdissänsä ja käytöksessään, ilveellisempätä kuin mitkään ilveelliset kasvot maailmassa. Jos sanoo, että hänellä oli molemmat jalat samalla puolella ja vieraat kädet, ja etteivät nämä neljä raajaa näyttäneet olevan minkäänlaisessa yhdistyksessä keskenään eikä oikeissa paikoissa ruumistakaan,

niin saa selvän kuvauksen todellisuudesta. Jos sanoo, että hän oli vallan tyytyväinen ja mielistynyt tällaiseen jäseniensä järjestykseen ja piti sitä asiana, joka ei ensinkään liikuttanut häntä, sekä käytti käsiänsä ja jalkojansa miten sattui, antaen niiden käänteillä aivan mielivaltaisesti, niin on se ainoastaan toden puhumista hänen miellyttäväisyydestänsä. Pukuna oli hänellä pari itsepäisiä jättiläiskenkiä, jotka harvoin pitivät lukua, mihin jalat niitä tahtoivat viedä, siniset sukat, monenvärinen karttuuni-leninki, jota rumemmankuosiasta ei rahalla ole saatavana, ja valkoinen esiliina. Hän piti aina lyhyitä hihoja, joten hänen kyynärpäänsä olivat paljaina ja niihin sattumuksen kautta syntyi kipeitä. Kyynärpäänsä näyttivät kovin huvittavan häntä, sillä alinomaa koetti hän katsoa niihin vääntämällä käsivarsiansa. Usein oli hänellä pikkuinen lakki milloin mitenkin pääläella, vaan harvoin samalla tavalla, kuin muut pitävät sellaista päähinettä. Kuitenkin oli hän kiireestä kantapähän asti erinomaisen puhdas ja näytti tahtovansa olla tavallaan sieväkin. Hänen kiitettävä halunsa pysyä miellyttävänä ja säädyllisenä sekä itsensä että muiden silmissä oli syynä hänen sellaiseen omituiseen tapaansa, että hän tuon tuostakin nyki kureliivinsä plansettia ja sitten leninkiänsä, kunnes se laskeutui hänen mieleiseensä asentoon.

Sellainen oli ulkomuodoltansa Clemency Newcome, jonka itsensä luultiin tietämättään väärentäneen ristimänimensä Clementian tuon kaltaiseksi; mutta ei se sentään ollut varmaa, sillä hänen kuuro, vanha äitinsä, joka oli ollut sangen omituinen

eukko, ja jota hän lapsuudestaan asti oli elättänyt, ei ollut enää elossa eikä hänellä ollut muitakaan sukulaisia. Nyt kattoi hän innolla pöytää. Välisti seisoi hän ruskeat käsivartensa ristissä, kynsien teräviä kyynärpäitensä ja silmäillen levollisena valmistuksia; välisti taas, kun yht'äkkiä muisti, minkä oli unohtanut, kiiruhti sitä noutamaan.

"Molemmat lakimiehet tulevat, isäntä!" sanoi Clemency sellaisella äänellä, joka ei ilmoittanut suurta hyväntahtoisuutta.

"Aha!" vastasi tohtori, mennessään portille heitä vastaan. "Hyvää huomenta, hyvää huomenta! Grace-piijani! Marion! Tässä ovat herrat Snitchey ja Craggs. Missä on Alfred?"

"Kyllä hän kohta palajaa", vastasi Grace. "Hänellä oli niin paljon puuhaa tänä aamuna matkaan valmistautuessaan, että hän nousi ylös jo päivänkoitossa... Hyvää huomenta herrat."

"Neitiseni!" sanoi herra Snitchey, "saan sanoa teille omasta sekä Craggs'in puolesta (tämä kumarsi) hyvää huomenta. Hyvä neiti", jatkoi hän sitten, kääntyen Marioniin päin, "sallikaa minun suudella kättänne (ja teki sen samassa). Toivon, että saisimme vast'edes vielä sata kertaa viettää tätä merkillistä päivää" (vaikka se kuitenkin oli epävarmaa, lähtivätkö nämät sanat hänen sydämmestään sillä hänessä ei näköään ollut kovin suurta myötätuntoisuutta muihin).

"Ha, ha, ha!" nauroi tohtori filosofiallisesti kädet taskussa. "Viettää tätä suurta farssia oikein kuusinäytöksisenä."

"Mutta sentään ette soisi tätä suurta farssia lyhyemmäksi siinä olevan miellyttävän näyttelijättären tähden, siitä olen varma",

sanoi Snitchey, pannen sinisen portföljinsä, jossa oli asiakirjoja, pöydänjalkaa vasten.

"En, en suinkaan", vastasi tohtori. "Eläköön hän, nauraaksensa sille, niin kauan kuin jaksaa ja sanokoon sitte, kuten ranskalaisessa puheenparressa sanotaan: 'Farssi on loppunut, esirippu alas'."

"Se ranskalainen puheenparsi", sanoi herra Snitchey, alkaen tarkastaa sinisen portföljinsä sisusta, "on väärä, ja teidän filosofianne myöskin väärä, uskokaa se. Sen olen monta kertaa sanonut. Ei mitään vakaista elämässä! Mitä on laki sitten?"

"Leikkiä", vastasi tohtori.

"Oletteko koskaan ollut lakiasioissa?" kysäisi Snitchey, luoden silmänsä ylös portföljistään.

"En koskaan!" vastasi tohtori.

"Sepä se; jos kerrankin olisitte ollut, niin varmaan olisitte saanut toisenlaisen käsityksen laista."

Craggs, jota Snitchey näytti kokonaan edustavan ja jolla ei ollut pienintäkään halua oman käsityksensä mukaan puhua tai toimia, tohti tässä kuitenkin tehdä yhden omatakeisen muistutuksen. Siinä tuli ilmi se ainoa aate, jossa hän oli jaksanut vapautua Snitcheyn vallanalaisuudesta tai jossa hänellä ei ollut aivan yhtäläinen ajatus kuin Snitcheyllä. Mutta on maailmassa sentään monta viisasta miestä, joilla tässä suhteessa on hänen mielipiteensä.

"Se on tehty liian helpoksi", sanoi hra Craggs.

"Lakiko?" kysäisi tohtori.

"Niin", vastasi herra Craggs, "ja kaikeksi muuksikin kuin helpoksi. Kaikki on minusta nykyaikaan helppoa, ja se on juuri tämän ajan suurin vika. Jos maailman elämä on leikkiä (jota en aio vastustaakaan), niin on se ainakin pidettävä leikkinä, jota on vaikea selittää. Se on pidettävä mitä ankarimpana taisteluna. Sitä tarkoitan. Mutta nyt on se todellakin tehty liian helpoksi. Elämän porttien saranat voidellaan, vaikka niiden pitäisi olla ruosteessa, ja kohta päästään varmaan niin pitkälle, ett'eivät ne portteja availtaessa anna mitään ääntä, vaikka niiden pitäisi narista."

Herra Craggs näytti todellakin narisevan omilla saranoillaan, lausueessaan tämän ajatuksen, joka toisiin teki vieläkin suuremman vaikutuksen sentähden, että hän oli tunteeton, kuiva ja laiha mies, harmaissa ja sinisissä vaatteissa, ja niinmuodoin näköään aivan kuin piikivi. Hänen päässänsä kiilui pari pikkuista silmää, jotka näyttivät ikäänkuin säkenöivän. Luonnon kolmella valtakunnalla oli kullakin edusmiehensä näissä haaveellisissa, kiistelevissä herroissa; sillä Snitchey oli ikäänkuin harakka tai korppi (vaikkei ihan niin sileä), ja tohtorin kasvot olivat rypyissä kuin omena talvella, täynnä kuoppia, jotka merkitsivät linnun nokan jälkiä omenassa, ja niskassa pieni hiussiipukka, joka vastasi omenan kantaa.

Nyt astui puutarhaan nopein askelin kaunis, nuori mies matkapuvussa. Hänen kasvonsa säteilivät ilosta ja toivosta, samoin kuin kaunis aamukin juuri näytti tekevän. Hänellä oli mukanaan mies, joka kantoi koreja ja paketteja. Nuot kolme äsköistä kiistelijäämme asettuivat vieretysten,

ikäänkuin onnen sisarien veljet tai ikäänkuin kolme sulotarta mitä tuntemattomimmassa valepuvussa tai ikäänkuin kolme kovanonnen profeettaa nummella, ja tervehtivät äsken tullutta.

"Terve tulemastasi takaisin, Alf", sanoi tohtori iloisesti.

"Toivon, että saisitte satoja kertoja uudelleen viettää tätä merkillistä päivää", virkkoi Snitchey hiukan kumartaen.

"Uudelleen", kertoi Craggs paasiäänellänsä, kun Snitchey sai tuon sanotuksi.

"Mitä nyt, mikä patteri!" lausui Alfred seisahtuen. "Yksi, kaksi, kolme... jotka eivät suinkaan ole hyvän merkkejä suurella merellä edessäni. Ilahuttavaa sentään, ett'en teitä kohtaa ensimmäiseksi tänä aamuna; sillä silloin pitäisin tätä pahan enteenä. Vaan Gracen, lempeän, miellyttävän Gracen kohtasin ensisti, joten siis ei minun tarvitse yhtään peljätä teitä."

"Jos muistatte oikein, herra Alfred, niin minut te ensimmäiseksi kohtasitte", sanoi Clemency. "Grace oli lähtenyt ulos jo ennen päivän nousua, ja minä oli sisällä."

"Niin olikin; Clemencyn kohtasin ensimmäiseksi", myönsi Alfred; "mutta ei myöskään Clemencyn ollessa liittolaisenani minun tarvitse teitä säikähtää."

"Ha, ha, ha! minun sekä Craggs'in puolesta", virkkoi Snitchey.

"Millaista uhkamielisyyttä!"

"Ehkä ei niinkään pahaa kuin luulisi", vastasi Alfred ja pudisti kädestä tohtoria sekä Snitchey'ta ja Craggs'ia, jonka tehtyä hän alkoi katsella ympärillensä. "Mutta mihin kummalle ne ovat menneet?"

Hän kiiruhti molempain sisarusten tykö, ja tarpeetonta on likemmin selittää, miten hän tervehti ensin Marionia ja sitten Gracea. Huomautamme ainoastaan sen, että herra Craggs'ista olisi sellainen tervehtiminen saattanut olla "liian helppoa".

Luultavasti sentähden, että tahtoi kääntää heistä pois toisten huomiota, meni tohtori Jeddler pikaisesti aamiaispöytään, jonka ympärille kaikki heti ilmestyivät. Grace rupesi emännäksi ja valitsi itsellensä sellaisen paikan, että hän erotti sisarensa ja Alfredin muusta seurasta. Snitchey ja Craggs istuivat vastapäätä heitä, välillensä varmuuden vuoksi sininen portfölji; ja tohtori istui, niinkuin tavallisesti vastapäätä Gracea. Clemency tallusteli koneellisesti pöydän ympärillä, tehden atrioitseville palvelusta, ja synkkämielinen Britain oli toisen pienemmän pöydän ääressä hovimestarina, harjoittaen taitoansa ison häränliha-kimpaleen ja sian kinkun leikkaamisessa.

"Lihaa?" äännähti Britain, joka lihaveitsi toisessa ja kahveli toisessa kädessä lähestyi herra Snitcheytä, pölähyttäen hänelle saman kysymyksen.

"Totta kaiketi!" vastasi lakimies. "Tahdotteko tekin?" kysyi hän sitte Craggs'ilta. "Siitä olkaa varma", oli vastaus. Annettuansa näille lihaa ja tohtorille myöskin tarpeenmukaisesti (toisilta ei hän kysynytäkään, tahtoivatko he), lähestyi hän lakimiehiä niin likelle kuin säädyllyisyys myönsi ja katseli ärein silmin, kuinka liha heiltä luisti. Kuitenkin lauhtuivat hänen kasvonsa, kun herra Craggs, jonka hampaat eivät olleet parhainta laatua, oli lihapalaa niellessään tukehduksissaan ja yht'äkkiä

virkahti: "Minä luulin hänen menneen!"

"No, Alfred", sanoi tohtori, "juttele nyt muutama sana asiatoimista, kun tässä suurustelemme."

"Niin juttele, kun suurustelemme", kertoivat Snitchey ja Craggs, joilla ei vielä ainakaan näyttänyt olevan halua lähteä pöydästä.

Vaikka Alfred oli istunut pöydässä mitään nauttimatta ja hänellä oli juuri tärkeitä asiatoimia vieressään, vastasi hän kuitenkin kunnioittavaisesti: "Kuinka vaan suvaitsette."

"Vakaista, jos mikään", aloitti tohtori, "tällaisessa..."

"Farssissa kuin tässä", jatkoi Alfred.

"Aivan niin, vakaista, jos mikään, tällaisessa farssissa kuin tässä", pitkitti tohtori, "pitäisi olla se, että eronhetki sattuu juuri täksi kaksinkersaiseksi syntymäpäiväksi. Tämän päivän kanssa yhdistyksessä on meillä neljällä monta hauskaa tapahtumaa sekä muisto pitkästä ja ystävällisestä yhdessä olostamme. Mutta se ei oikeastaan kuulu asiaan."

"Kyllä, kyllä", vastasi nuori mies, "kyllä se kuuluu asiaan, kuuluu paljonkin asiaan. Sen sanoo sydämeni minulle tänä aamuna, ja samoin sanoisi teidänkin sydämmenne teille, siitä olen varma, jos tahtoisitte antaa sen puhua. Minä lähden teidän talostanne tänään; minä lakkaan olemasta teidän holhottavanne. Me katkaisemme ne hellät yhdyssiteet, jotka pitkän ajan kuluessa ovat syntyneet välillemme, ja joita ei koskaan enää voi samalla tavalla solmeta. Toiset siteet ovat tosin syntymäisillään" (tätä sanoessansa katsoi hän Marioniin,

joka istui hänen vieresssä); "mutta niiden solmeaminen on kuitenkin niin tärkeäin asianhaarain kanssa yhdistyksessä, ett'en luule voivani niistä nyt puhua. Näettehän nyt", lisäsi hän sitten, tehden pilaa omista ajatuksistansa sekä tohtorista, "että on sentään vakaisuutta tässä isossa, naurettavassa tomuläjässä. Tunnustetaan se tänään."

"Tänään!" virkkoi tohtori. "Kuules poikaa. Ha, ha, ha! Minkätähden on hullunkurisen vuoden kaikista päivistä tämä juuri siihen sopivin, tämä päivä, jona iso taistelu taisteltiin tällä paikalla? Tällä paikalla, jossa nyt istumme, jossa näin tyttäreni tänä aamuna tanssivan, jossa hedelmiä äsken otettiin meidän syötäväksemme puista, joiden juuret imevät ravintonsa ihmisten ruumiista eikä maasta – ha, niin monta miestä kaatui tällä paikalla, että kokonainen hautausmaa olisi voinut täyttyä niistä luista, siitä luumaasta ja niistä murskautuneiden pääkallojen siruista, joita jo minunkin muistaakseni monta miespolvea tappelun jälkeen on kaivettu ylös jalkojemme alta. Eikä kuitenkaan siinä tappelussa ollut sataa miestä, jotka olisivat tietäneet minkä johdosta ja mitä varten he taistelivat; ei sataa miestä voittoriemun pitäjissä, jotka olisivat tietäneet, minkätähden he riemuitsivat. Ei viidelläkymmenellä ollut etua enemmän kuin tappiotakaan voitosta. Ei viittä miestä ole ollut tähän päivään asti, joilla olisi ollut sama mielipide tämän tappelun syistä ja seurauksista; eikä kukaan ole tietänyt siitä mitään selvästi, paitsi ne, jotka murehtivat kaatuneita. Vakaisuutta sitten tässä!" sanoi tohtori nauraen.

"Mikä järjestelmä!"

"Mutta minusta näyttää se kaikki sangen vakaiselta", vastasi Alfred.

"Vakaiseltako", virkkoi tohtori. "Jos näet mitään vakaista tuollaisissa asioissa, niin tulet välttämättömästi hulluksi tai kuolet tai on sinun kiipeäminen vuoren huipuille ja eläminen siellä erokkaana."

"Mutta kun siitä on niin pitkä aika kulunut", sanoi Alfred.

"Pitkä aika!" vastasi tohtori. "Tiedätkö sitten mitä maailma on tehnyt siitä pitäen? Tiedätkö mitä se sitä ennen teki? Minä en suinkaan tiedä."

"Se on vähän käynyt oikeutta", huomautti Snitchey, hämmentäen teekuppiansa.

"Vaikka oikeus on tehty liian helpoksi", lisäsi hänen kumppaninsa.

"Mutta suokaa anteeksi, tohtori, huomautukseni", jatkoi Snitchey, "erittäinkin kun tämän juttelun aikana olette jo monta kertaa tullut tuntemaan, että minun mielestäni on maailmalla juuri oikeudenkäyntinsä ja koko lainjärjestelmänsä sangen vakava puoli, josta sen tähden maksaa myös puhuakin, kun siinä on kunnioitusta..."

Clemency Newcome sattui nyt sysäämään pöytää, että talrikit ja vadit rämisivät.

"Mitä nyt! Mikä nyt tuli?" sanoi tohtori.

"Tuo sininen laukku, kirottu, kun on tuossa jaloissa ja kompastuttaa", vastasi Clemency.

"Kun siinä on kunnioitusta herättävä tarkoitus", jatkoi Snitchey edelleen keskeytyntä puhettansa. "Onko elämä farssia, koska meillä on lait?"

Tohtori nauroi ja katsoi Alfrediin.

"Minä myönnän, jos niin tahdotte, että sota on hulluutta", pidätti Snitchey. "Siinä olemme samaa mieltä; sillä tässä on meillä esim. hymyilevä maisema" (hän osoitti sitä kahvelilla), "jossa sotamiehen rosvot kerran mellastivat, hävittäen kaikki miekalla ja tulella. Hi hi hi! Paljas sellainen ajatus, että joku vapaaehtoisesti antautuu tulen ja miekan vaaraan, on jo mielettömyyttä, hulluutta ja sangen naurettavaa! Ette voi muuta kuin nauraa kanssaihmissiänne, ajatellessanne heitä. Mutta silmäilkää nyt tätä hymyilevää maisemaa sellaisenansa. Ajatelkaa lakeja, joita meillä on omistusoikeudesta, ostosta ja omistusoikeuden saannista, vuorauksesta, lahjoituksesta ja veroista. Ajatelkaa", jatkoi herra Snitchey sellaisella innolla ja ihastuksella, että suunsa oikein matki, "niitä monimutkaisia lakeja, joita on oikeusvaatimuksesta ja sen toteennäytöstä kaikkine ristiriitaisine prejudikaattinensa ja epälukuisine parlamentinpäätöksinensä, jotka niiden kanssa ovat yhdistyksessä. Ajatelkaa, mikä joukko on sukkelia ja selkkautuneita oikeudenkäymismuotoja kaikkiin niihin lukemattomiin riitoihin, joihin sellainen lainjärjestelmä välttämättömästi antaa aiheita – ja teidän täytyy tunnustaa, että ympärillämme erämaassa on sentään hiukan vihantaakin kohtaa. Tohdin väittää sitä", sanoi herra Snitchey, katsoen

kumppaniinsa, "tohdin väittää sitä sekä omasta puolestani että Craggs'in".

Herra Craggsin annettua tähän suostumuksensa, ilmoitti herra Snitchey, jolle kaunopuheliaisuutensa näytti antaneen uutta ruoanhalua, että hän tahtoi vielä vähän paistaa sekä kupin teetä.

"Minä en ensinkään tahdo puolustaa elämää", lisäsi hän sitten ja hieroi nauraen käsiänsä, "se on täynnä hulluutta, täynnä pahempatakin kuin hulluutta. Mitä ovat mieltymyksen, luottamuksen ja voitonpyytämättömyyden vakuutukset, pah, pah, pah!... Näemme kyllä, minkäarvoisia ne ovat. Mutta te älkää naurako elämää. Te olette saanut pelin pelataksenne ja sangen vakaisen pelin. Jokainen pelaa teitä vastaan, niinkuin tiedätte ja te pelaatte jokaista vastaan. Oi, kuinka se on huvittavaa... mutta te, tohtori Jeddler, saatte ainoastaan nauraa voittaessanne, vaikk'ette sentään saa tehdä sitä liiaksi... hi hi hi! Ei liiaksi," toisti Snitchey uudelleen nyökäyttäen päätänsä ja iskien silmää, ikäänkuin aikoen lisätä: Tehkää ennemmin näin.

"No, Alfred!" sanoi tohtori, "mitä sanot sinä nyt?"

"Suurin hyväntahtoisuus", vastasi Alfred, "jota voitte osoittaa minua sekä itseänne kohtaan, on luullakseni se, että kerrankin koitatte unhottaa elämän taistelukentän pois mielestänne kaikkine, mitä siihen kuuluu, ja muistella elämän suurta kenttää, jolle aurinko joka päivä paistaa."

"Tuskinpa voisi se, minun ymmärtääkseni, saattaa häntä toiselle mielelle", sanoi Snitchey, "sillä taistelijat elämän taistelukentällä ovat yhtä raivoisia ja julmia. He lyövät ja

hakkaavat toisiansa ja ampuvat toisiansa takaa. Mieshukka ja hävitys on siellä aivan kauhistuttavaa, joten se kenttä ei ole yhtään parempi kuin tämä toinenkaan."

"Minä luulen", vastasi Alfred, "että moni taistelu ja voitto, moni suuri alttius ja urhoollisuuden ilmaus on salaista ja esiyytyy usein semmoisessakin, joka näyttää vähäpätöiseltä, jopa alttiuden ja urhoollisuuden vastakohdalta, eikä suinkaan ole helpompata sentähden, ett'ei kukaan ole sitä näkemässä eikä tiedä sitä kuvailla. Mutta sellaista on joka päivä nurkissa ja sopissa, vähäpätöisimmissä piireissä, miesten ja naisten sydämissä, ja jokainen semmoinen ilmaus voi sovittaa tyytymättömimmänkin maailman kanssa ja täyttää hänet uskolla ja toivolla, vaikka kolme neljättä osaa maailman väestöstä olisi taistelussa ja yksi neljäs osa kävisi oikeutta. Maailma ei ole niin huono, kuin sitä huonoksi sanotaan."

Molemmat sisaret kuuntelivat hänen sanojansa tarkkaavaisesti.

"Hyvin, hyvin!" sanoi tohtori. "Ei minua saa enää näin vanhana käännetyksi, ei ystäväni Snitchey eikä naimaton sisareni, hyväluontoinen Martta Jeddler, joka aikaa sitten oli perheellisissä kiusauksissa, kuten hän niitä nimitti, vaan joka siitä lähtien on elänyt myötätuntoista elämää pian sanoen kaikenlaisten ihmisten kanssa. Kuitenkin on hän niin paljon teidän kaltaisenne mielipiteiltään (jos sen erottaa pois, että hän on nainen ja niinmuodoin heikompi järjeltään sekä itsepäisempi kuin te), ett'en mitenkään voi olla sovussa hänen kanssansa,

ja sentähden harvoin tahdon häntä tavatakaan. Olen syntynyt tällä taistelukentällä; aloin jo lapsena miettiä niitä kertomuksia, joita oli tästä kentästä. Kuusikymmentä vuotta on nyt vierinyt takapuolelleni, mutta en vielä koko kristikunnassa, jossa kuitenkin on, Jumala ties', kuinka monta rakasmielistä äitiä ja toivehikasta tyttöä, niinkuin minunkin tyttäreni, nähnyt mitään, joka olisi toisensa kanssa ollut sopusoinnussa. Sellaista esiintyy kaikkialla. Täytyy joko nauraa tai itkeä näille kummastuttaville vastakohtille, ja minä ennemmin nauran."

Britain, joka suurella ja alakuloisella tarkkuudella oli silmäillyt tässä jokaista puhujaa, näyttää nyt pikaisesti yhdistyneen tohtorin mielipiteesen, jos syvää, maanalaista ääntä, joka pääsi häneltä, voi pitää naurun ilmauksena. Hänen kasvonsa olivat kuitenkin vallan liikkumattomina, sekä sitä ennen että sen jälkeen, sillä vaikka pari aamiaisivierasta tuon salaperäisen äänen johdosta katseli ympärillensä, he eivät mitenkään voineet huomata sen häneltä päässeän.

Mutta hänen palveluskumppaninsa Clemency Newcome sen kyllä tiesi.

Sillä, mukattuansa häntä sivuun lempi-jäsenellänsä kyynärpäällä,

Clemency kysäsi häneltä hiljaa ja nuhtelevaisesti, mitä hän nauroi.

"En minä sinua nauranut!" murahti Britain.

"No mitä sitten?"

"Ihmiskuntaa", vastasi Britain. "Se on niin naurettavaa."

"No johan nyt jotain! Hän sitten tulee hupsummaksi päivä päivältä!" sanoi Clemency, mukaten häntä toisella kyynärpäällensä, ikäänkuin selvittääkseen hänen ajatuksiansa.

"Etkö tiedä missä olet? tarvitsetko ojennusta?"

"Minä en tiedä niin mitään," vastasi Britain, katsanto levollisena ja muoto muuttumattomana, "Minä en pidä väliä mistään! minä en koeta selittää mitään; minä en usko mitään enkä tarvitse mitään."

Vaikka tämä surullinen kuvaus hänen tilastansa lieneekin ollut ylimalkaan kovin liioiteltu, esitti Benjamin Britain kuitenkin – jota välistä kutsuttiin myöskin pikku Britain'iksi [Britain = Britannia], eroitukseksi suuresta Britain'ista, samoin kuin nuori Englanti, eroitukseksi vanhasta Englannista – tilansa tässä todenperäisempänä kuin olisi voinut luulla. Koska hän oli palvellut tohtorin apumiehenä kipeitä leikattaessa ja joka päivä kuullut tohtorin selittävän luonansa kävijöille, ett'ei heidän olemisensa parhaimmassakaan laadussa ollut kuin erhetystä ja mahdottomuutta, niin oli tämä palvelija onneton, sisällisten sekä ulkonaisten vaikutusten johdosta, vähitellen vajonnut sekaantuneiden ja ristiriitaisten luulojen sellaiseen kuiluun, että totuus hänessä oli lähteensä pohjasta aivan pintaan nousseena, kun hän oli syvissä mietiskelyissä. Ainoa seikka, jonka hän selvästi käsitti, oli se, ett'ei tuo uusi aines, jolla herrat Snitchey ja Craggs tavallisesi mehustivat näitä keskusteluja, ollut läheskään omansa tekemään keskusteluita käsitettävämmiksi, ja aina näytti heidän aineksensa antavan tohtorille eräänlaista puolta eli

voittoa. Sentähden olivat nämät lakimiehet hänestä, ikäänkuin yhtenä pääsyynä hänen sellaiseen mielentilaansa, eikä hän heitä siis suinkaan suosiollisilla silmillä katsellut.

"Mutta tämä ei kuulu meidän asioihimme, Alfred", sanoi tohtori. "Koska nyt (niinkuin itse sanoit) lakkaat olemasta minun holhottavanani ja lähdet meidän tyköämme sellaisilla tiedoilla yltäkylläisesti varustettuna, joita alkeiskoulu täällä on voinut antaa sinulle, ja omat opintosi Lontoossa ovat voineet kartuttaa, sekä vanha, tylsäpäinen maatohtori, niinkuin minä, on voinut niiden lisäksi juurruttaa sinuun käytännöllisessä suhteessa, niin menet nyt siis maailmalle. Sen ensi koetusajan loputtua, jonka minä, isäsi määräyksestä, olin holhojasi, kiiruhdat sinä itsemiehenä seuraamaan hänen toista määräystänsä. Jo aikaa ennen, kuin ne kolme vuotta ennättävät kulua, jotka sinun tulee oleksia vieraiden maiden lääketieteellisissä kouluissa, unhotat sinä meidät kokonaan. Niin, voithan unhottaa meidät helposti jo kuudessa kuukaudessa."

"Jos niin tekisin – mutta tiedättehän sen itse paremmin – niin en ansaitsisi enää, että puhutte mitään kanssani", vastasi Alfred nauraen.

"Minä en mitään tiedä", vastasi tohtori. "Mutta mitä sanot sinä Marion?"

Marion, joka leikitteli teekuppinsa kanssa, näytti tahtovan sanoa, vaikk'ei kuitenkaan saanut sanotuksi, että "hän sai kyllä unhottaa heidät, jos voi". Grace painoi hilpeät kasvonsa sisarensa poskea vasten ja nauroi.

"En luule olleeni mikään väärä, epärehellinen holhutoimeni hoitaja", pitkitti tohtori, "mutta asian vaatimuksen mukaan pitää minun nyt päästä siitä säännöllisesti vapaaksi ja saada siitä ero. Sentähden tulivat hyvät ystävämme Snitchey ja Craggs tänne portfölji täynnä papereita, laskuja ja asiakirjoja, jättämään tähteet minulle uskotuista varoista (tosin soisin niitä olevan enemmänkin kuin on, mutta toivon itsesi, koska tulet kohta suureksi mieheksi, voivan kyllä kartuttaa niitä) sekä muut narrittelut sinun haltuusi, jotka sinun tulee saada laillisesti allekirjoitettuinä ja sinetittyinä."

"Ja laillisesti todistettuinä", lisäsi Snitchey, työntäen edestänsä pois talrikin ja ottaen portföljistä ulos paperit, joita hänen kumppaninsa alkoi levitellä pöydälle. "Koska minä ja Craggs olemme olleet tohtorin apuna kaikessa, mikä on koskenut omaisuuden hoitoa, niin pitää meidän ottaa tohtorin molemmat palvelijat tähän allekirjoituksien todistajiksi. Taidatteko kirjoittaa, rouva Newcome?"

"En minä ole ollut naimisissa, hyvä herra", vastasi Clemency.

"Ah, suokaa anteeksi... minun olisi pitänyt se jo itsestänikin huomata", sanoi Snitchey, nauraen ja katsoi häneen.

"Taitanettehan lukea?"

"Taidan vähän", vastasi Clemency.

"Ehkä morsius-, aamu- ja iltarukoukset?" jatkoi lakimies leikillisesti.

"Ei", sanoi Clemency, "ne ovat vaikeita. Luen ainoastaan sormistinta".

"Luette sormistinta?" virkahti Snitchey. "Mitä sillä tarkoitatte?"

"Ja muskottirautaa", lisäsi Clemency, nyökäyttäen päätänsä.

"Kyllä hän on mieltä vailla! Suurikanslerin hoitoon jätettävä", sanoi

Snitchey, katsoen häneen.

"Niin, jos hänellä on varoja", huomautti Craggs.

Nyt tuli Grace väliin ja selitti, että puheena olevissa esineissä oli kummassakin kirjoitus, ja sentähden oli Clemency Newcomella niissä taskukirjallisuutta. Hän ei ole kovin halukas lukemaan tavallisia kirjoja.

"Ahaa; se selvittää asian", sanoi Snitchey; "nyt ymmärrän kyllä. Luulin ystävätärtämme hassuksi, sillä sellaiselta hän ainakin näyttää", jupisi Snitchey itsetyytyväisen näköisenä.

"No, mitä on siinä sormistimessa kirjoitettuna, rouva Newcome?"

"En minä ole ollut naimisissa, sanoinhan sen jo", vastasi Clemency.

"Hyvä, olkaa sitten naimaton", virkkoi lakimies. "Mutta mitä on sormistimessa?"

Ei maksa vaivaa kertoilla, kuinka Clemency, tähän mitään vastaamatta, levitti heti taskunsa suun auki ja katsoi sen ammottavaan syvyyteen, hakien sormistinta, jota kuitenkin ei siellä ollut – ja kuinka hän sitten katsoi samoin toiseen taskuunsa ja tyhjensi sen aivan tyhjäksi. Siellä oli nenäliina, vaksikynttilän pää, omena, appelsiini, vaskiraha,

rautakopli, munalukko, keritsimet koteloinensa, kourallinen värillisiä lasihelmiä, muutamia rihmakeriä, neulapyssy, hiusten käherryspapereita ja korppu, jotka kaikki hän uskoi Britainin käsiin, kunnes saisi taskunsa tarkastetuksi. Ja kuinka hän sitten innossaan otti taskunsa kaulasta kiinni, pitääkseen sitä suorallaan, sillä se oli erinomaisen keheä kierteilemään ja kääriytymään kaiken ympäri, mihin tapasi; ja rupesi sellaiseen asentoon, joka ei ensinkään ollut sopusuunnassa ihmisen ruumiinrakennuksen eikä painonlakien kanssa. Olkoon siinä kylliksi, kun mainitsee, että hän vihdoinkin tapasi sormistimen ja voitollisena näytti sitä ynnä muskottirautaa, joista kirjoitukset olivat melkein poiskuluneet ja niinmuodoin sangen epäselvät.

"Oo, siinä onkin sormistin", sanoi herra Snitchey, haluten tehdä hänestä pilaa. "No, mitä on sormistimella sanomista?"

"Se sanoo", vastasi Clemency, lukien vitkaan sen ympäryskirjoitusta, ikäänkuin se olisi kiertänyt tornin ympäri, "unhota ja anna anteeksi".

Snitchey ja Craggs nauroivat. "Ja niin uudentapaista", sanoi Snitchey. "Ja niin helppoa", sanoi Craggs. "Mikä syvä ihmisluonteen tunteminen esiyytymään siinä!" sanoi Snitchey. "Ja kuinka sopiva se on elämän suhteihin!" huomautti Craggs.

"No, mitä on muskottiraudassa sitten?" kysyi Snitchey sen jälkeen.

"Kohtelee muita samoin kuin tahdot muiden kohtelevaan itseäsi", vastasi

Clemency.

"Kohtele muita vihollisinasi, lieenee tarkoitus ehkä", sanoi Snitchey.

"En minä ymmärrä", vastasi Clemency, pudistaen arvelevaisesti päätänsä.

"Minä en ole mikään lakimies."

"Minä luulen", virkkoi Snitchey, kääntyen pikaisesti tohtoriin päin, ikäänkuin hämmentääksensä sitä vaikutusta, jonka Clemencyn vastaus teki häneen, "että jos hän lakimies olisi, hän huomaisi tuon herttaiseksi ohjeeksi ainakin useimmille hänen klienteillensä. Ne ovat välistä hyvinkin röyhkeitä – niin eriskummainen on maailma – ja kuitenkin syyttävät he aina meitä sellaisiksi. Uskotteko, herra Alfred, että me virassamme voisimme verrata itseämme melkein peileihin, ja kun meidän tykönämme käy useinkin häijyjä ja riidanhaluisia neuvonkysyjä, joiden ulkomuotokin on sangen vastenmielinen, niin on väärin moittia meitä, jos emme voi silmäillä heitä mieltymyksellä. Sellainen ajatus on minulla ja luullakseni myöskin Craggsilla."

"Aivan niin", myönsi Craggs.

"Jos herra Britain tahtoisi nyt olla hyvä ja tuoda meille vähän kirjoitusmustetta", sanoi herra Snitchey, kääntyen jälleen papereihinsa päin; "niin saisimme allekirjoittaa nämät ja panna näihin sinettimme, jonka tehtyä annamme nämät kaikki pois hallustamme samassa; muuten tulee postivaunu ja jättää meidät, ennenkuin osaamme aavistaakaan."

Jos saa päättää mitään toisen ulkomuodosta, niin varmaan olisi postivaunu voinut kulkea ohitse ilman että herra Britain

olisi sitä yhtään tietänyt, sillä hän seiso i kokonaan ajatuksiinsa vaipuneena, vertaillen itseksensä tohtoria näihin lakimiehiin ja lakimiehiä tohtoriin sekä heidän klienttej änsä heihin kumpiinkin ja teki voimattomia koetuksia saada sormistinta ja muskottirautaa (näitä kahta hänelle vallan uutta aatetta) yhtäpitäv äisyyteen jommankumman filosofiallisen järjestelmän kanssa. Sanalla sanoen selkkaannutti hän itse änsä paljoa pahemmin tieteisoppiin ja järjestelmiin, kuin suuri kaimansa koskaan on tehnyt. Mutta Clemency, joka oli hänen hyvä enkelinsä, – vaikk'ei hän sitä yhtään aavistanut, sillä Clemency harvoin vaivasi itse änsä mielenosotuksia näyttämällä, vaan oli aina käsillä oikeaan aikaan toimittamassa, mitä oli tehtävää – toi samassa kirjoitusmustetta ja teki hänelle taas sen hyvän työn, että kyynärpäill änsä herätti hänet tietoonsa, jotka herätysvälikappaleet niin virkistivät hänen muistoansa, että hän heti tuli aivan pirteäksi ja iloiseksi.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.